

Такса за найлонови торбички в България

Продуктовата такса беше въведена в България на 1 октомври 2011 г. и влезе в сила една година по-късно. Таксата е пример за икономически инструмент, чието въздействие може да бъде оценено от дистанцията на времето. Тя обхваща торбички за пазаруване, произведени от полимери с дебелина по-малка от 25 µm и размер, равен или по-малък от 390x490 mm. Първоначалната такса беше 0,15 лв. на торбичка и постепенно беше увеличена до 0,55 лв. през 2014 г. През юни 2016 г. продуктовата такса от 0,55 лв. беше разширена за всички найлонови торбички с дебелина по-малка от 50 µm. Тя се заплаща от всички производители и вносители на торбички за пазаруване на държавното Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). Дейността се регулира от Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употреба на които се образуват масово разпространени отпадъци. Лицата, които пускат на пазара на територията на Република България полимерни торбички – производителите, вносителите и лицата които въвеждат полимерни торбички от друга държава членка на ЕС като част от своята търговска дейност, заплащат продуктова такса за полимерни торбички по реда и в размера, определени в горепосочената наредба.

Таксата се заплаща еднократно за всички видове торбички, произведени от полимери в левове за брой. Не се заплаща такса за полимерни торбички без дръжки (пликове), които служат за първична опаковка и се предлагат на клиента в мястото на продажба със стоката. Както и за останалите видове масово разпространени отпадъци, таксата за полимерни торбички се заплаща към ПУДООС за количеството полимерни торбички, пуснати на пазара през предходния месец. Целта е да се намали потреблението на този вид торбички и да се стимулира използването на биоразградими торбички или торбички за многократна употреба.

Всички икономически субекти, които пускат на пазара торбички за пазаруване, са задължени по закон да провеждат кампании за информиране на обществеността относно отрицателното въздействие на найлоновите торби върху околната среда. Инструментът може да подпомогне други добри практики, насочени към предотвратяване на пластмасовите отпадъци и повишаване на ангажираността с дейностите по намаляване на морските отпадъци.

Инициращ орган: Министерство на околната среда и водите

Включени заинтересовани страни: Министерство на околната среда и водите, производители и вносители на найлонови торбички, потребители

Източник на финансиране: Продуктова такса, събирана от всички производители и вносители на полимерни торбички.

Успех на мярката /инструмента: Положително въздействие

Обяснение: Продуктовата такса за найлоновите торбички е допринесла за 50% намаление на използването им според Министерството на околната среда и водите. Проучванията показват, че около 40% от клиентите избягват използването на тънки торбички (под 50 µm) и са преминавали към редовна употреба на торбички или чанти за многократна употреба (пластмасови и текстилни). Въпреки че това е намалило броя на торбичките в природата, няма данни за въздействието върху морската среда след въвеждането на инструмента. Има признаци, че мониторингът и прилагането може да са недостатъчни, тъй като събраната такса за продукта за 2017 г. съответства на по-малко от 15000 торбички, произведени или въведени от 24 оператори.

Препоръка: Таксата е фискален и икономически инструмент за насърчаване намаляването на потреблението на пластмасови торбички. Той се използва от доста години и помага за преминаването към по-екологично поведение на потребителите. Мярката е в съответствие с новия законодателен пакет „Кръгова икономика“ на Европейската комисия от 21 май 2019 г. с новите правила относно пластмасите за еднократна употреба целящи намаляване на морските пластмасови отпадъци. Инструментът може да помогне за въвеждането на добра практика за намаляване на пластмасовите изделия за еднократна употреба, заедно с други пластмасови изделия.

Торбички за пазаруване за многократна употреба, както и бутилки за пиене, чаши и артикули за пикник са възможните предложения за замяна на артикулите за еднократна употреба. Найлоновите торбички са сред най-често срещаните морски отпадъци по българското крайбрежие заедно с предмети за еднократна употреба от плажни туристически дейности.

Транспонирането на директивата на ЕС относно найлоновите торбички в националното законодателство на Кипър и Гърция предоставя възможности за паралели с практиката в България. Двете държави в отговор на Европейската директива за найлоновите торбички - Директива (ЕС) 2015/720 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляването на потреблението на леки найлонови торбички, започнаха да събират продуктова такса през 2018 г. Засега не е възможно да се оцени успеха на мярката. Независимо от това, примери от други държави членки показват, че подобни инструменти са успешни. В Албания подобен инструмент е въведен на общинско ниво в столицата Тирана.

© 2020 ЧМНО. Отговорността за информацията и възгледите се носи изцяло от автора(ите). Всяко използване на материал от трета страна е строго за нетърговски цели и следователно е санкционирано съгласно Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, която позволява изключения за използване на материали с авторски права за нетърговски цели и образование.